

NOVA PRAVA

Uredništvo in uprava v Ljubljani.
Gradišče št. 7. — Telefon št. 77.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Naročnina: 4 Din., za inozemstvo
6 Din. na mesec. Izhaja ob sobotah.

Na delo za socializem!

Ljubljana, dne 6. aprila 1923.

Pravzaprav se je čuditi, da je pri nas še toliko socializmov, ali recimo boljše ljudi, ki simpatizirajo s socializmom. Nekateri izvirajo še iz stare garde, iz onega časa, ko se je v bivši Avstriji pod dunajskim vodstvom sistematično gojila socialistična misel. Drugi sledijo socialističnemu pokretu tako nekako čustveno. Slabo se jim godi, preganjani so, čutijo, da se jim godi krivica, hočejo si pomagati in instinktivno spoznavajo, da bi jim mogel prineesti pomoč socializem. Tretja vrsta se rekrutira iz delavske solidarnosti, češ, socialistična stranka je delavska stranka in delavec naj bo socialist.

Mogoče se onim iz stare garde malo sanja, kaj je socializem, mogoče se spominjajo na to ali ono predavanje, na to ali ono knjigo, ki so jo čitali v predvojnem času. Vsem drugim je socializem lepa beseda, ki ima zanje nekako privlačno silo, dokler so v stiskah in dokler pričakujejo pomoči, postane pa zanje takoj prazna beseda, kakor hitro izostane pričakovana pomoč.

S takimi ljudmi je seveda težko zgraditi močno socialistično stranko. Toda nekaj nas lahko tolaži, povoji so bili povsod enaki. Nikjer še ni vzklik socializem čez noč, nikjer ni postala socialistična stranka čez noč velika in močna. Dolga desetletja so morala preiti, da so dobile socialistične stranke pravo moč. Koliko truda in koliko dela je bilo potrebno, koliko nesebičnosti je bilo treba žrtvovati, da so se dosegli taki uspehi socializma, predvsem pa uspehi za boljši položaj delovnega ljudstva.

Socialistična politična stranka ni navadna politična stranka, kakor so to druge politične stranke. Socialistična politična stranka je stranka svetovnih načel, stranka novega gospodarskega reda. Vse to je treba razumeti, potem postane socializem šele tista močna sila, ki veže ljudi nase, ki so pripravljene iti za socializem ne le v volilni, temveč, če treba, tudi v drugi boj. Ako nam obeta krščanska cerkev pravico šele na drugem svetu, nam dokazuje nauk o socializmu, da je mogoče doseči pravico tudi že na tem svetu. Ni nastal socializem iz praznih fraz, iz puhlega besedičenja; ne, najboljši med najboljšimi so se trudili, da so nam na podlagi človeške zgodovine dokazali, da je na svetu le radi tega tako slabo, ker se je radi nerodnosti ubogega ljudstva, gotovim ljudem vedno posrečilo, da so v lastno korist uredili razmere tako, kakor jim je bilo prav. Od najstarejših časov, pa do danes vidimo, da so si znali gotovi sloji stvar tako urediti, da so bili vedno na vladi, da so vedno izkoriščali nevedno ljudstvo. Temu je treba napraviti konec. In nauk o socializmu nam pove, da je napočil čas, ki ima vse predpogoje, da se enkrat za vselej odpravi krivica iz tega sveta.

Kdo bo uresničil socializem? Oni, ki danes vladajo gotovo ne! Ni v njihovem interesu. Zanje je svet itak dobro urejen, ravno tako urejen, kakor njim prija. Oni imajo na razpolago vse bogastvo, oni smejo nemoteno izkoriščati vse delovno ljudstvo; pod krinko lažnjive državotvornosti, ki ni ničesar drugega, kakor zavarovanje njihove vlade in njihovih osebnih koristi, smejo preganjati vsakogar, kdor bi jih hotel motiti pri njihovem »čednem« delu. Ne, od vseh onih, ki danes vladajo, naj se imenujejo kakor hočejo, nima človeštvo ničesar pričakovati! Radi tega se obrača socializem do vseh onih, ki so izkoriščani, ki so brez pravic, ki čutijo na lastni koži, kaj se pravi živeti v tem krivičnem svetu, da se strnejo v nemagljivo vrsto in da upostavijo pravico.

Onih, ki vladajo, je po številu malo, onih, ki so izkoriščani, je ogromno število. Zbirati izkoriščane tako dolgo, da bodo zbrani vsi skupaj in da potem upeljejo s svojim velikanskim nadštevilo pravico, je začasna naloga socialističnih strank. Druga naloga socialističnih strank je neprestano poučevanje delovnega ljudstva o ciljih socializma.

Poglejmo, kako malo se dela pri nas za socializem! In v očigled temu malemu delovanju, je kakor smo uvedoma rekli, čudno, da imamo pri nas še toliko socialistov-volilcev.

V celi Sloveniji nimamo nobenega poučnega časopisa o socializmu. Sicer imamo vse polno tiska, ki se imenuje socialističen, toda dvomimo, da je vse to časopisje tekom let po preobratu povzročilo, da je postal pri nas le en človek socialist iz vzroka, ker mu je časopisje socializem tako raztolmačilo, da je postal iz razumevanja socialist. Kdor je postal pri nas socialist, ker je socializem razumel, ta se je moral poslužiti tuje književnosti. Ali ni to žalostno? Ali je potem čudno, da imamo pri nas pač še ali že socialistične volilce iz kateregakoli vzroka, samo ne iz tega, da bi volilci socializem tudi res razumeli? Le tako je mogoče, da dobe socialistične stranke enkrat več, drugičkrat manj glasov. Le tako pa je tudi mogoče, da imamo vse polno socialističnih strank, s popolnoma nezmožnimi, da celo koruptnimi voditelji kakor je bilo posneti iz volilne polemike med socialnimi demokrati in komunisti.

Pri nas mora nastati resna socialistična stranka, resna ne le v vodstvu, temveč resna tudi v članstvu. Potem ne bomo več doživljali razočaranj.

Koprivniški:

Avtonomija ali centralizem?

To geslo je odmevalo za časa volilnega boja po Sloveniji in polni še danes kolone političnega časopisja, dasiravno so propadli centralisti na vsi črti in je izšla iz volitev kot absolutna gospodarska položaja avtonomistična SLS. Čisto gotovo je pomagalo tej do tako porazne zmage bolj omenjeno geslo, kakor pa trobojni križ in privlačna sila njenih kandidatov. V kratki dobi po uedinjenju je občutila večina sadove centralizma tako občutno na lastni koži, da so stopile v ozadje celo socialistične ideje, dasiravno niso pri nas ne doba, ne tla neugodna za razvoj socializma. Pa oglejmo si vsaj najvažnejše razloge, ki govorijo proti centralizmu za avtonomijo Slovenije, da razumemo ogromni porast SLS.

Srbi so našli pri nas po uedinjenju kolikor toliko neoporečno upravo. Po natančnih katastrih se odmerjajo davki in skoro da nemogoče je davkoplačevalcu odtegniti se zakonitim predpisom. V bivši kraljevini Srbiji nimajo karastrov, ne dosti izšolanih, vestnih uradnikov. Davek odmerjajo po ustni izpovedi seljakov. Da igra pri tem strankarstvo vsled pomanjkljive kontrole veliko ulogo, se razume samoposebi. Tako plačuje Slovenija v primeri s Srbijo visoke davke, ki se uporabljajo deloma tudi za bolj neproduktivne srbske pokrajine, medtem ko se naše kulturne naprave (vseučilišče, srednje šole, gledališča, bolnice itd.) zapostavljajo. — Omenjeno dejstvo pripoznajo tudi »Jutrzanje Novosti« št. 49 od 25. marca 1923 v članku inž. R. Šaple: »Poštenim avtonomistom v pomislek.« Tu trdi pisec, da daje na drugi strani Srbija del davkov naši industriji nazaj s tem, da jo ščiti proti inozemski konkurenci z visoko carino in kupuje raje za 50% dražje njene proizvode, kakor bi jih mogla dobiti iz inozemstva brez carine. To je res; toda avtor ni omenil, da moramo

tudi mi, ki smo v obče malo produktivni na poljedelskih pridelkih, plačevati radi visoke uvozne carine moko, mast, sladkor, tobak i. dr. dražje našim bratom na jugu, kakor bi jih dobivali iz inozemstva. Zanimivo bi bilo tedaj izvedeti, na kateri strani je dobiček. — Vsekakor pa je maloverjetno, da se protivi ravno tisti, ki da po mnenju inž. več, kakor prejme, ločenemu gospodarstvu. Sicer pa ne dvomim, da bo mogla ravno avtonomija uravnati potom poštenega sporazuma medsebojno razmerje med tesno drug na drugega navezanim, industrijskim severom in agrarnim jugom naše države.

Uradništvo je prišlo pri nas na be-raško palico. Tudi to dejstvo ima izvir v centralizmu in v nasprotujočih si razmerah med severom in jugom kraljevine. Pri nas je državna služba uradniku glavni posel in mu je prej nudila zadostna sredstva za življenje. — V Srbiji smatra uradnik v obče državno službo za — postranski zaslužek. Vsak kmet, vsak obrtnik, pismen ali nepismen more postati činovnik, da se le zaveže delovati za stranko, ki je slučajno v vladi. On izvršuje svojo obrt naprej, ali obdeluje posestvo, uraduje pa po nekoliko ur na teden ter vleče zato mesečno plačo. Dve tretjini drž. nameščenec nima potrebne kvalifikacije za službo, ki jo opravlja, ter bi se morali odpustiti, ako bi stopila v veljavo službena pragmatika. Mnogi se okoriščajo s tem, da sprejemajo denar i. dr. od strank. Vsi ti so nasprotniki uzakonjenj pragmatike. Zato tudi centralni savez ne deluje. Ako omenim, da ima že vsaka stranka, ki je na vladi, od tega dobiček, da zasedajo vsa važna mesta v državi njeni dobri pristaši in agitatorji, uvidi morda tudi slepec, da je uzakonjenje pragmatike — nemogoča stvar. Sicer pa ima radikalna stranka, ki zastopa danes srbski narod v skupščini, priliko, da me postavi v tej točki na laž.

Posledica neuzakonjenja služb, pragmatike je, da slovenski uradniki ne marajo služiti v Srbiji. Kdo naj jim zameri? Seliti se pri ogromnih stroških v neurejene razmere in izpostavljati se brezpravnosti ter nevarnosti, da ga posade na cesto ob prvi priliki, ko se izpremeni vlada, je glupost, ki se je bo varoval tudi največji — idealist.

Istotako usodepoln je bil centralizem za socialistično idejo. Do mozga koruptni centralistični mogotci so po načelu: »divide et impera« podkupili voditelje socialističnega gibanja in razcepili delovno ljudstvo v brezpomembne frakcije, da ga morejo še bolj izkoriščati in odrati. Tudi za razvoj socializma bi mogla biti zakonodajna avtonomija le rešitev iz krize. Vsekakor pa bi pospešila združitev in strnila zopet vrste izkoriščanih, ki bijejo danes med seboj brezplodni boj v korist in škodoželjno veselje kapitalistič. strank.

Knjige bi mogel pisati, ako bi hotel izčrpno našteti vse grehe centralizma, vse naravnost ogabno okoriščanje posameznikov na račun skupnih fondov itd. Toda naj zadostuje omenjena dejstva v dokaz, da je narod instinktivno čutil pri volitvah, kje tiči glavni vzrok nezadovoljnosti. Zato je dobila relativno najmočnejša, na temelju zakonodajne avtonomije stoječa SSL topot pri volitvah pretežno večino glasov. Iz tega pa sledi, da mora zavzeti tudi NSS odločno stališče zakonodajne avtonomije, ako se noče postaviti proti narodovi volji. Kooperacija s centralističnimi strankami bo popolnoma nemogoča.

Zantevajte naš list v vseh javnih lokalih, kavarnah, gostilnah, brivnicah itd!

Dolžnost.

O tem predmetu bi lahko pisali cela poglavja. Tekom volilne borbe smo imeli priliko videti, da celo nekateri boljši naši tovariši ne izpolnjujejo svoje dolžnosti napram stranki. V prvi vrsti se to tiče onih, ki niso naročniki našega glasila, »Nove Pravde«. Ne moremo si predstavljati narodnega socialista, ki ne čita edinega narodno-socialističnega tednika. Ugotovili smo, da so nekateri tovariši pač naročeni na meščanske časopise, ne pa na »N. Pr.«, čeprav bi bila njihova dolžnost, da bi bili predvsem naročeni na »N. P.«, pa če bi bila tudi dražja od drugih časopisov. Znano je vendar, da kot stranka siromakov nimamo fondov, iz katerih bi lahko črpali in krili primanjkljaje pri listu. Naprodaj pa tudi nismo in raje vse likvidiramo, kakor bi se podali v službo kogarkoli. Dobro vemo, da bomo samo toliko časa lahko širili čiste ideje narodnega socializma, dokler bomo stali na lastnih nogah. Od naših tovarišev ne zahtevamo ničesar drugega kakor to, da so naročniki »Nove Pravde«. Izgovor, da so že itak naročeni na ta ali oni dnevnik, ne drži, pač pa je njihova dolžnost, da brez ozira na dnevnik čitajo naš list. Ako jim je težko za izdatke, naj raje opuste dnevnik. Kar se je med tednom novega zgodilo, bodo itak povzeli iz tednika, ki prinaša vse najvažnejše tedenske dogodke in sicer v izvlečku in tako razumljivo, da je vsak čitatelj o vsem natančno informiran. Vsakdo ima pri tem še to prijetno zavest, da podpira svoj lastni list, a ne listov kapitalističnih strank. Kake važnosti je to, so nam tudi pokazale volitve. Kdor je čital »N. P.«, ta je bil o vsem natančno informiran in se ni dal begati od nasprotnih časopisov. S komurkoli smo govorili, smo vedno takoj vedeli o njem, čita li »N. P.« ali ne. — Raznih samoposebi razumljivih vprašanj nam čitatelji »N. P.« niso nikdar stavliali. Oni se tudi v zadnjem momentu, ko so nasprotniki sleparili z naprednim blokom, niso dali zbegati; ostali so zvesti praporu narodnega socializma.

Kakor so pokazale te volitve, bo volilni boj vedno težji, ker so se pri nas uvedle koruptne metode, kakršnih doslej nismo bili vajeni. Zato bo redno čitanje našega glasila tembolj potrebno. Skrbeti hočemo za to, da bo vsakdo, ki bere »N. P.« natančno poučen o narodnem socializmu. Skrbeti hočemo za to, da vzgojimo prepričane narodne socialiste, ki jih nihče ne bo mogel premotiti, kadar nastopijo v boju odločilni dnevi. Čitatelji nam morajo iti pri tem na roko. Vsak naj nam pridobi vsaj enega naročnika. Zlasti pa naj vsak narodni socialist pri vsaki priložnosti povprašuje one, ki se smatrajo za narodne socialiste, če so naročniki »N. P.« Naj se ne zadovolji s tem, da kdo »N. P.« kupuje v trafiki, marveč naj dela na to, da se na njo naroče, kajti na kupovanje v trafiki se lahko tudi pozabi. Važno je tudi za upravo lista in stranko, da ve za naslove, na katere se lahko obrača v svrhu organiziranja. Napeti moramo vse sile, ako hočemo, da bo list obširnejši in boljši. Tega ne bo mogoče drugače doseči, kot na zgoraj opisani način. Za to ni treba materialnih žrtv, pač pa je treba požrtvovalnosti, o kateri smo pisali v velikonočnem uvodniku. Nikdo naj ne omalovažuje tednika; glasilo naše stranke je in vzdržujejo ga proletarci s poštenimi sredstvi. Iz malega raste veliko! Zaenkrat je pač glavno, da ima »N. P.« veliko naročnikov, da se lahko izpopolni in prinaša veliko raznovrstnega gradiva. Oklenimo se torej našega lista z vso vmo! Vsak naj stori svojo dolžnost in pri prihodnjih volitvah bomo drugače govorili!

Dvoje poti

Pred svetovno vojno sta si stala nasproti dva velika: Velika Britanija in Rusija. Prvi je gospodoval nad četrtino, drugi nad šestino vsega zemeljskega površja, prvi nad četrtino, drugi le nad desetino vsega zemeljskega prebivalstva. Toda moč prvega velika je sezala tudi globoko v gospodarsko življenje ostalega sveta. Angleški kapital je finančno obvladal pol sveta, medtem, ko si je morala Rusija izposojati kapital za lastna podjetja v Franciji, Nemčiji in Angliji. Pred zunanjimi sovražniki je bila Rusija takorekoč varna, ker jo je bilo mogoče napasti le z ene strani. Toda v notranjosti je imela prebitek nezaseljenega ozemlja in njeno prirodno bogastvo se je dalo le slutiti. Toda kaj je bilo vredno vse to prirodno bogastvo, ko slabotne roke neizobraženega mušika niso znale pravilno izkoriščati niti najplodovitejšega polja, ko so premogokope, zlata, naftina, železna in platinasta polja prekropavale le lopate in krampi rudarjev.

Nasprotno pa je angleški kapital tudi v avstralske in afriške puščave pripeljal komplicirane stroje, s katerimi je hitro in ekonomično izkoriščal prirodno zemeljska bogastva. Uvedel je umetno namakanje, pridobil ljudstvu nove planjave, katere so se zopet obdelovale s stroji. Res je, da je od vsega tega imel dobiček sam, toda dal je obrem delo milijonom ljudi, ki bi brez namakalnih naprav poginjali v stotisočih od gladi.

Prišla je vojna, v kateri je bila Rusija končno premagana od Nemčije, ne morda z orožjem, temveč s pomočjo komunističnih bacilov in postala je poizkusno polje za uresničenje teorij, ki so nastale v dolgih debatah, neskončnih sejah in meglenih razpravah pri čaju in žganju. Njeno prebivalstvo pa ni bilo dovolj zrelo, da bi zapopadlo pomen teh smeri, da bi zapopadlo osnovno zahtevo teh teorij: delavnost, popolno poštenost, vestnost pri upravljanju vseh skupnih zadev, ki jih izroča marksizem v roke poedinca v blagor vseh. Danes ta zemlja znova hrepeni po kapitalu, kateremu prodaja prostrane dele ruske zemlje. Kruppovo firmo, najbolj osovraženo pri vseh socialistih celega sveta, pozdravljajo danes v Rusiji kot rešiteljico, živiteljico in ohranjevalko ruskega ljudstva. Takih žalostnih slik je brez števila.

Niti Anglija ni izšla iz vojne brez škode. Škoda je nastala predvsem vsled tega, ker se je morala vsa industrija vreči na izdelovanje orožja in potreb za milijonske armade. V tem oziru je trpela mnogo več, nego Rusija, ki je dobivala orožje iz inozemstva, kateremu zanj sedaj neče ničesar plačati. Poljedelec se more mnogo hitreje vrniti k mirnemu delu, nego industrialec. Kmečke države se po vojni tudi mnogo hitreje pomire, nego industrijske.

Poljedelci države tudi ne občutijo tako socialnih tresljajev kakor industrijske, ki so navezane na pravičen potek industrije in trgovine in katerih prebivalstvo pade hitro v skrajno bedo, če nastopijo stavke in odpustitve od dela. Vsled tega more Rusija dalje časa vzdržati socialistične eksperimente, kakor bi jih mogla katerakoli industrijska država, ker bi tam nastala kriza mnogo hitreje. Vsled uničenja industrije in trgovine je sicer padel ruski mušik v najprimitivnejše razmere, toda povsod, kjer kmet ni navezan na pomoč trgovine in prometa, vendar lahko živi, medtem ko delavstvo trpi in poginja vsled pomanjkanja. Pri vsem tem pa so upravitelji današnje Rusije namenili svoji državi težko poslanstvo: podpirati in razširjati komunistično idejo. Zato pa je treba zopet denarja, toda ne morda ničvrednih sovjetskih ruskih rubljev, temveč zlata, draguljev ali pa tujih dobrih valut. Današnja Rusija naj bi se žrtvovala za idejo svetovne revolucije, ki bi prinesla vsemu svetu popolno enakopravnost — v bedi in životarenju.

Toda današnja Rusija ni oni raj, kot o njem sanjajo opazovalci iz daljave, ki pa se vključ vsemu svojemu navdušenju ne upajo pogledati vanj. Niti v zapadnih kapitalističnih državah ni raja. Trpeči in izkoriščani hrepene tudi tamkaj po izboljšanju svojih življenjskih pogojev. Razmišljajo o njih, delajo zanje. Toda hodijo po drugi poti, ne-

go so jim jo odkazali oni, ki jih je v Rusijo poslala Nemčija, da z njihovo pomočjo podre na tla svojega protivnika.

V angleškem parlamentu se te dni obravnava zanimiv predlog angleškega socialista, voditelja Snowdena. Predlagal je, da naj Anglija počasi pride od zasebne lastnine k družabni lastnini in k demokratični kontroli produkcije in razdelitve. Za razpravo je določen gotov čas, toda že danes je mogoče reči, da bo prinesla tudi za širšo javnost mnogo poučnega, čeprav morda Snowdenove osnove še ne bodo tako kmalu uresničene. Toda tam se o tej zadevi razpravlja v parlamentu, vzroki se postavljajo proti vzrokom, v Rusiji se je pa brez nadaljnjega pričelo z uničevanjem in usmrčevanjem. Tam se je stari sistem odstranil in o novem se je pričelo razmišljati šele potem, ko je bil stari že razrušen in z njim razrušena cela država.

Danes smo hoteli samo pokazati na način, po katerem praktični zapad ravna v tako zamotanih vprašanjih državnega življenja in pa razliko, ki obstoja med ravnanjem sanjajočega vzhoda, ki je uničil celo državo in šele sedaj išče pota in sredstev, s katerimi naj izboljša državno življenje. Katera pot je boljša, na to nam jasno odgovarja dejansveno stanje v Angliji in Rusiji. Kje je več upanja na resnično izboljšanje stanja širokih ljudskih plasti, mora biti vsakomur jasno.

Politične vesti.

Notranjopolitični položaj.

Naš notranjopolitični položaj se v tem tednu ni popolnoma nič izpremenil. Sovražni si tabori se vojskujejo med seboj potom časopisja. Srbi obrekujejo kolikor le morejo Slovence in Hrvate. Slovenski in hrvatski listi, razen radikalnih in demokratskih seveda, ne ostajajo Srbom ničesar dolžni. Tako se vlada pri nas po novih volitvah.

Zatrjuje se, da je Pašić z Radićem, Korošcem in Spahom v tajni zvezi in da se vrše med temi skupinami nepretrgoma pogajanja. Najbrže bo to res. Da bo temu najbrže tako, pričajo tudi naravnost strastni napadi, s katerimi so pričeli ta teden radikalni listi na demokrate. Demokrati hudega poraza, ki so ga jim prinesle volitve, ne morejo preboleti in venomer intrigirajo ter skušajo ribariti v kalni vodi. Ako se Pašiću posreči, da se sporazume z Radićem, Korošcem in Spahom, potem so demokrate potisnjeni v kot in nobena »žavba« jim ne pomaga več. To demokrate prav dobro vedo.

Amputacija.

Vsakokrat, kadar Slovenci in Hrvati ne plešejo tako, kakor bi rada beograjska porodica, tedaj se prične pisati o amputaciji. Pod amputacijo se razume to, da bi Srbi vzeli zase srbske pokrajine, Hrvate in Slovence pa bi prepustili lastni usodi. In res se najdejo ljudje, ki to verjamejo, najdejo se celo listi, ki pravijo, da so resni, pa vendar prinašajo te čenče. Kje imamo v zgodovini slučaj, da bi katerikoli narod prostovoljno zmanjšal svojo državo? Tudi Srbi daleko ne mislijo na to. Nasprotno, oni bodo skušali vse mogoče, samo da obdrže državo celo. Za to nam je dokaz že grožnja

z diktaturo.

Kdor z diktaturo grozi, ta ne misli na amputacijo. Prav hvalevredno bi bilo, če bi naši listi nehali pisati o tej neumnosti.

Težka naloga.

Klerikalci so sicer zmagali v Sloveniji, toda z zmago so prevzeli tudi vso odgovornost. In ta odgovornost ni mala. Stvar poide čisto gotovo gladko in mirno, ako pride med Pašićem, Korošcem, Spahom in Radićem do sporazuma. V slučaju sporazuma se bo ustava mirnim potom izpremenila. Pašić bo guliš potem dalje svoje Srbe, Radić bo prinesel nebesa Hrvatom in Korošec bo »žegnala« Slovence. Račune bo plačalo delovno ljudstvo, ki si je volilo take zastopnike. V slučaju pa, da ne pride do sporazuma, utegnemo doživeti silno viharne čase. Potem je jasno, da hoče igrati beograjska vlada na isto vijo, na katero je igrala bivša dunajska. Beograd bo komandiral in drugi bodo morali ubogati. No, in če drugi ne bodo hoteli ubogati, potem ima Beograd na razpolago vojaštvo, ječe in vi-

slice. Ni izključeno, da bomo izkusili balkansko nasilstvo v vsej svoji grozovitosti.

Stališče Radića, Korošca in Spaha.

Ker Pašić pravi, da se s Korošcem, Radićem in Spahom ne more pogajati, ker ne ve, kaj ti trije prav za prav hočejo, je objavil Radić v zagrebškem »Jutarnjem listu« poročilo, ki jasno govori, kaj zahteva. S tem poročilom se strinja, kakor poroča »Slovenec«, tudi SLS.

Reči se mora, da je to poročilo jako skromno. Radić, Korošec in Spaho zahtevajo prav malo, tako malo, da se je naravnost čuditi. Kaj vse so prej obljubovali svojim volilcem, sedaj pa so postali tako skromni, tako pohlevni, kakor ovce. Zahtevajo, da začno radikali pogajanja. Oni se bodo vsakemu pozivu od strani radikalov odzvali. Pri posvetovanju med Radićem in dr. Korošcem se je sklepalo v glavnem o tem, če naj Slovenci politično nastopijo kot narod. V bodočnosti je Jugoslavija mogoča, toda stvarno danes Srbi ostajajo Srbi, medtem ko bi Hrvati in Slovenci morali biti Jugoslovani. Prvi pogoj je tedaj ta, da Srbi kot Srbi uvidijo, da Hrvati in Slovenci morejo in smejo nastopati z narodnim obiležjem. Pri tem ne igrajo vloge le politična, marveč tudi gospodarska vprašanja, ki so največje važnosti.

O federalizmu pravi poročilo: Dr. Korošec in dr. Spaho sta voljena na temelju svojih volilnih oklicev, zato ni moglo biti govora o tem, da jim Radić vsiljuje svoje stališče. Sedaj sploh ne gre za republiko, ne za federacijo, ne za avtonomizem, ampak za to, da se mesto dosedanjih metod uvede režim pravičnosti in uvidevnosti.

Kakor se torej vidi, Radić, Korošec in Spaho niso tako hudi, kakor so to prej pripovedovali svojim volilcem. Z njimi se da govoriti.

Na radikalih je sedaj, da sežejo v ponujeno roko. Ako bi radikali to naravnost ponižno ponudbo odklonili, potem je jasno, da Srbom sploh ni za sporazum, temveč da jim je samo za navlado. To se bo moglo Srbom potem tudi jasno dokazati; in, ako bi Srbi govorili potem še o kakem bratskem uedinjenju, bo vedel cel svet, da je to le navadna fraza. Sporočilo Radića, Korošca in Spaha ni le nad vse ponižno, temveč tudi dobro premišljeno. Vsa odgovornost bo padla na rame Srbov. In ta odgovornost ne bo mala.

Francoski kredit naši državi.

Vladni listi z vsem veseljem poročajo, da nam je posodila Francoska 300 milijonov frankov. Da, to je res. Toda zakaj smo dobili tistih 300 milijonov frankov? Denar nam je dala Francoska za oborožitev. Francoska nam je dala posojilo, kakor ga je dala tudi drugim državam, med drugimi Poljski, da bomo morali iti za njo v boj, kadar bo ona hotela. In še nekaj; vse orožje bomo morali kupiti v Franciji. Tam bomo dobili za izposojenih 300 milijonov frankov tako orožje, ki ni več porablivo. Da, da, Francozi in beograjska porodica se razumejo. Bilo bi zanimivo izvedeti, koliko bodo pri tej kupčiji zaradili beograjski patrijoti.

Sporazum z Bolgarijo.

Med našo in bolgarsko vlado je prišlo do sporazuma. Od sedaj naprej je torej upati, da bodo nastopili med našo državo in Bolgarijo prijateljski odnošaji, kar bo obema državam le v prid.

Svetovni pregled.

ČEHOSLOVAŠKA.

Občinske volitve. Doba prvih republikanskih občinskih zastopov poteče letos mesca julija. Ker pa je treba za nove volitve še več priprav, se bodo vršile nove občinske volitve v vseh občinah šele jeseni. Izid teh volitev bo silno zanimiv, pričakujejo iznenadeni.

Mala slika opredelitve čeških delavcev. V škodovih tovarnah v Plznu so se vršile volitve obratnega sveta kovinarjev. Narodni socialisti so dobili 1343 glasov in tri mandate, socialni demokrati 4160 glasov in 11 mandatov, komunisti 2514 glasov in 6 mandatov, demokrati pa 249 glasov in noben mandat; krščan-

ski socialisti so dobili 75 glasov in noben mandat. Socialni demokrati imajo torej v obratnem svetu večino.

Zlat denar. Češka vlada je sklenila, da izda v kratkem zlat kovani denar (cekine).

Znižanje plač državnim nameščencem. S 1. aprilom so bile vsem državnim nameščencem znižane plače. Vlada je to storila z ozirom na to, ker se je češka valuta znatno dvignila in so temu primerno tudi cene živim potrebščinam znatno padle. Državni nameščenci s to vladno naredbo niso zadovoljni. Vse kategorije drž. nameščencev sklicujejo shode in protestirajo proti znižanju plač.

Češko gospodarstvo. Drž. statistični urad je obelodanil podatke o industrijskih in trgovskih delniških družbah v Čehoslovaški republiki. Z 31. decembrom 1922 je bilo na Čehoslovaškem 995 industrijskih in trgovskih delniških družb z delniškim kapitalom v nominalni vrednosti 4.7 milijard čeških kron.

OGRSKA.

Obupen gospodarski položaj. Ogrska gre hitro rakovo pot. Ne morejo ji pomagati njeni fašisti, ne more ji pomagati nasilje, ki so ga uvedli ogrski grofi. Ogrska krona pada, pa da vedno hujše in ni več daleč čas, ko bo dohitela avstrijsko krono. Ogrsi so imeli nekaj časa interes na tem, da kažejo svoje gospodarstvo kolikor mogoče v slabi luči. Čim slabše je gospodarstvo Ogrske, tem manj ji bo treba plačati vojne odškodnine. Vendar pa kakor vse kaže, Ogrski ni treba preveč kazati na zunaj, da ima uničene finance in gospodarstvo, kajti to lahko vsak sam vidi. Tu ne bodo pomagale niti dobre letine. Preveč je dolgov, premalo dohodkov, neznanški izdatki, ki daleko presežajo dohodke, bodo potisnili Ogrsko k tlom. In ko bo gospodarsko ubita, o čemer ni dvoma, bodo postali Madžari tudi politično malobesedni in pohlevni.

BOLGARIJA.

Obsojeni bolgarski ministri. Svoičas smo poročali, da se je vršilo v Bolgariji ljudsko glasovanje, ali se naj postavijo pred sodišče vsi oni ministri, ki so zakrivil, da se je Bolgarija udeležila svetovne vojne. Ljudstvo je z ogromno večino glasovalo, da se morajo ministri, ki so zakrivil, vojno, zagovarjati pred sodiščem. Prejšnji teden je bila izrečena obsodba nad obtoženimi ministri. Na dosmrtno ječo so bili obsojeni: Radoslavov, Sončev, Pečev, Popov, Dilcev, Petkov, ostali pa so obsojeni na ječo 5 do 15 let. Razen tega pa morajo povrniti državi vso škodo, ki jo je utrpela vsled vojne. Taka obsodba bi bila tudi v drugih državah prav potrebna.

FRANCOSKO-NEMŠKI SPOR.

Krvavi spopadi v Essenu. Francosko-nemški spor v ruhrskem ozemlju postaja vedno bolj kritičen. Nemci nagajajo Francozom, kjer le morejo. In kakor vse kaže, ima nemško nagajanje uspeh. Francozi ne morejo dobiti potrebne količine premoga. V soboto je prišlo v Essenu do krvavih spopadov med Nemci in Francozi. Francozi so hoteli rekvirirati nekaj avtomobilov. Kakor hitro so to zapazili nemški ravnatelji podjetij, so sklicali takoj vse delavce. Med delavci in francoskim vojaštvom je prišlo do spopada. Francozi so svarili Nemce naj se nikar ne vmešavajo v uradno delovanje in naj se razidejo. Ko to ni nič pomagalo, so ustrelili v zrak. Toda Nemci so navali na Francoze z revolverji ter so jih hoteli pregnati s paro. Nato so bili Francozi prisiljeni streljati. 13 Nemcev je bilo ubitih in več težko ranjenih. — Nemci vpijejo sedaj seveda o francoskem barbarstvu, toda kdo bo verjel tem ljudem, ki bi, ko bi le mogli, še vse drugače pobijali ljudi.

ČUDNA VLOGA NEMŠKE SOCIJALNE DEMOKRACIJE.

V francosko-nemškem sporu igra nemška socialna demokracija prav čudno vlogo. Obnašanje nemških socialnih demokratov spominja na leto 1914, ko so sežgali rdečo zastavo in postali pravi nemški nacionalisti. Res je, da je zasedbo ruhrskega ozemlja prizadeto nemško delavstvo, toda sedaj nemški socialdemokrati prav dobro vedo, da so to zlo zakrivil v prvi vrsti nem-

ški velekapitalisti. Sprva so nemški socijaldemokrati zavzeli fronto proti nemškemu kapitalizmu, toda s časom so postali enostavno priganjači nemškega velekapitalizma. Berlinski »Vorwärts« in dunajske »Arbeiter Zeitung« pišeta ravno tako strupeno nacionalno, kakor Stinnesovi nacionalni časopisi. Oba vodilna lista nemške socijaldemokracije zajemata svoje novice in brzojave iz Stinnesove brzojavne agenture. Nemški liberalni listi prinašajo, da si more ustvariti čitatelj kolikor mogoče objektivno mnenje o dogodkih v ruhrskem ozemlju, tudi francoska poročila. V »Vorwärtsu« in »Arbeiter-Zeitung« teh francoskih poročil zmanjšujemo. Ta oba lista obveščata svoje čitatele le v strogo nemškem duhu. Tako je mogel voditelj nemške neodvisne socijaldemokratske stranke Liebknecht, pretekli teden na zborovanju te stranke trditi, da je danes 90 odstotkov nemških delavcev pripravljenih iti takoj proti Francozom v boj.

Nemci so dokazali leta 1914 in dokazujejo danes zopet, da se narodno navdušenje z mednarodnim socijalizmom popolnoma spaja. To naziranje potrjuje tudi obnašanje angleške »Delavske stranke« vsakokrat, kadar gre za angleške koristi. Iz tega sledi, da mora biti mednarodni socijalist, kadar gre za koristi lastnega naroda — naroden.

Italijani v Berlinu tepeni.

Berlinski komunist. časopis »Rote Fahne« je prinesel poročilo, da se nahaja v Berlinu italijansko društvo, ki dela fašistovsko propagando ter podpira nemške buržijske organizacije z denarjem in orožjem. To poročilo je nemške komuniste tako razburilo, da so napadli na Veliki petek zborovanje italijanskih trgovcev in tam zbrane Lahe neusmiljeno nabili. Italijani so, kakor vedno, leteli kot zajci po berlinskih ulicah in klicali na pomoč.

ANGLIJA.

Mezdna gibanja. V vseh delah z visoko valuto so spopadi na gospodarskem polju na dnevnem redu. Delodajalci hočejo povsod znižati mezde. Delavci se tem nakanam upirajo. Delodajalci trdijo dan za dnevom, da cene živlenskimi potrebščinam padajo, delavstvo pa tega padanja ne čuti, ker cene v resnici sploh ne padajo, ali pa če že enkrat res padejo, padejo tako neznamno, da se sploh ne izplača o tem govoriti. Na Angleškem se bje sedaj veliki boj med zidarji in stavbeniki. Stavbeniki so sklenili, da morajo zidarji delati 47 ur na teden, in da se morajo mezde znižati. Zidarji se temu upirajo.

Tudi železničarjem so zagrozili, da jim bodo znižali mezde. Železničarji pa so sklenili, da bodo v slučaju, da se jim znižajo mezde, stavkali.

Mladinski vestnik.

R. Šimnovc:

Orjuna in naša mladina.

(Dalje.)

V zadnji številki sem v kratkih obrisih podal svoje mnenje glede prve točke.

Kar se tiče druge, t. j. naše dinastije, zavzemamo svoje posebno stališče.

Kot socijalisti bi morali biti tudi odkriti republikanci, vendar pa na položaj in kratko dobo našega uedinjenja priznamo, da je edina vez, ki spaja naš troedini narod, ravno dinastija Karadjordjevičev. — Nismo proti njej toliko časa, dokler bo vladal v njej res pravi demokratični duh. Da pa bomo kljub temu morali enkrat ubrati strune republikanizma, to je jasno kot beli dan. To pa šele takrat, ko bo narod res zrel za to in tudi dovolj izobražen. Če hočemo pa našo mladino učiti pravega socijalizma, ne smemo nikdar zamolčati to, kar spada tudi k socijalizmu.

Seveda je pri nas mladina še tako nevedna, da misli, da človek ni več narodnjak, če je republikanec. Poglejmo samo v nam bratsko Češko državo, kjer vidimo, da znajo čuvati svoje nacionalne pridobitve tudi republikanske države in še veliko bolj kot monarhije. Ravno dinastične vezi posameznih držav so bile dostikrat v škodo enemu ali drugemu narodu. Za danes nam je oblika vladavine še postranska, toda ne bo dolgo, ko se bo uveljavljala ljudska volja tudi glede reprezentacije naše države. Pridemo torej zopet do zaključka, da se naša mladina že danes ne sme preveč ogre-

vati za monarhizem in kar je potem naravno, da tudi ne spada v take »nacionalne« organizacije.

Orjuna je tudi proti notranjim in zunanjim sovražnikom naše države. O tej točki bi se dalo veliko govoriti. Če pa hočemo zavzeti naše stališče na podlagi pravega narodnega socijalizma, ponovimo le besede br. Vaclava Klofača: »enakopravnost v narodu, enakopravnost med narodi«; s tem bi bilo za nas vse povedano. Toda so gotovi prenapetosti, ki hočejo vedno imeti nekaj posebnega. Naše mnenje pa je: »Kadar bo prišel čas, da udarimo na zunanjega sovražnika, bomo šele videli naš pravi nacionalizem. Dokler boste pa preganjali notranje sovražnike, ki jih ni, bomo vedno nastopali proti vaši taktiki.«

In če bi bila Orjuna res tako nacionalna, bi ne smela vzeti za vzgled italijanski fašizem, ker to nikakor ni nacionalno. — Vendar se mora na žalost ugotoviti, da je v tem zagrešila ravno inteligenca, ki bi morala zavzeti vse drugačno stališče. — Za vzgled naj jim bo ravno naše primorje in Koroška. Kakšna sredstva in protiakcije so začeli naši bratje onstran meje? Za vsako fašistovsko organizacijo so ustanovili kot ptičje družbo, ki zbira namesto korobačev in revolverjev — knjige. — Teh sredstev naj se poslužijo tudi Orjuna, to je pravi slovanski fašizem. Na ta način bo domovina kmalu očiščena in narod vam bo hvaležen. — Mladino navajati na poulično pretepanje, pa ni naobrazba in kulturno delo!

Zborovanje zastopstva Jugoslov. narodno-socijalistične mladine se vrši dne 15. aprila v Ljubljani. Dnevni red se sporoči vsem organizacijam pravočasno.

»Mladost« priredi v nedeljo, dne 8. t. m. svoj prvi pešizlet čez Golovec na Škofelco. Vabijo se tudi ostala »Bratstva« v Ljubljani. Zbirališče ob 1½ uri pri sv. Jakobu.

Izobraževalno društvo »Bratstvo« v Celju naznanja, da se vrši dne 12. aprila 1923 ob 20. uri v društveni dvorani gostilne »Wilson« v Gaberju redni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev novega odbora.
5. Slučajnosti.

I. Tendre,

t. č. tajnik.

Rudolf Dobovišek,

t. č. predsednik.

Ustanovni občni zbor »Bratstva« v Ljubljani. Na velikonočni ponedeljek se je zbralo v Ljubljani lepo število bratov in sester »Bratstva« iz Ljubljane, Zagorja, Trbovelj, Most in Šiške ter »Mladosti« iz Trnovca. Vsi so prišli na ustanovno zborovanje naše mladine. Pod predsedstvom brata Lojzeta Kristana se je vršila volitev prvega odbora. Soglasno so bili izvoljeni: predsednik br. Lojze Kristan; odborniki: bratje Venceslav Taufer, Franc Tišler, Avgust Jeriha, Franc Strniša, Ivan Mejda, Rudi Jeltnikar in Ivan Videmšek ter sestre Mici Tišler in Julka Mahkovec; za namestnike: Anton Renko, Ljudevit Habič, Franc Kolman in Tončka Sregar; za pregledovalce računov: Pepca Pergelj in Andrej Branjnik. Po občnem zboru se je vršila v Sokolskem domu javna predstava članov dramatičnega odseka »Bratstva« iz Zagorja. Pod režijo br. Drnovške so vprizorili petejanko »Erazem Predjamski«. Igra je izpadla vseskozi zadovoljivo, posebno še, če pomislimo, da je igrala delavska mladina, ki je prvič javno nastopila. Imenoma naj pohvalimo samo br. Juvana, ki je igral naslovno vlogo in jo častno rešil. Med odmorom je sviral kvartet iz Zagorja, ki je žel za lepe koncertne komade zaslužen pohvalo. Po igri se je vršila pri Oblaku domača zabava, ki je potekla v bratski slogi in vzajemnosti. — S tem zborovanjem si je litjska mladina položila temelj za nadaljnje delo. Kako bo uspela, je odvisno od mladine same, od njenega dela in vstranosti.

Za športni odsek »Mladosti« so nabrali: Ivan Drašler 183, Kocijančič 10, Sedej 10 dinarjev. — Skupaj 203 Din. — Bratje, posnemajte!

Naši oglasi imajo uspeh!
Zato nabirajte oglase!

THE REX Co., Ljubljana
Gradišče 10. • Telefon št. 268 int.
Kopirni stroj »Automat«
(tudi na električni pogon).

Strokovni vestnik.

Občni zbor Narodno-socijalne zveze se vrši v nedeljo, dne 6. maja t. l. dopoldne v Zagorju. Na ta občni zbor opozarjamo vse podružnice, da pravočasno določijo delegate in da povabijo tudi ostalo članstvo na zborovanje. Ta dan se vrši v Zagorju manifestacija narodno zavednega, strokovno organiziranega delavstva. Zato se je nadejati, da pohite ta dan vsi narodnozavedni delavci v Zagorje. Podružnice naj se strogo drže navodil, ki jih dobe potom okrožnice in naj se tudi na to zborovanje pripravljajo.

Litja. Pred kratkim smo bili pri nas v meznem gibanju, ki se je končalo z mezdno razpravo, pri katerih se je delavskim zahtevam deloma ugodilo. Delavstvo živi danes v jako kritični dobi in ni čuda, če se mora skoro vsak teden pehati za dosego poviška mezd. Delavstvo zahteva le to, kar potrebuje za pošteno življenje in nič več. To mu dajte, pa bodo vse mezdne razprave odpadle.

Kaj je z obrtno-nadaljevalno šolo? Čujemo, da so naši vajenci še vedno brez nadaljevalne šole in da spe vsi, ki se jih to tiče, spanje pravičnih. Ker ne smemo dopustiti, da pozabi naša mladina še ono malo, kar se je v šoli naučila, protestiramo tem potom proti temu, da se še ne misli na otvoritev te prepotrebne šole. Če se dobi denar za vse mogoče nepotrebne stvari se mora pač najti tudi bore vinarje za plačo učiteljev. Upamo, da se merodajne osebe zbude.

Pri nas in drugod. Pri nas smo navedeni gledati, kako leto velikanski dobički raznih velepodjetij v nenasične žepe velekapitalistov, drugod pa je nekoliko bolje. Tako beremo, da je veleindustrijalec Henry Ford, znani veletovarnar za automobile, izplačal za lansko leto svojim delavcem od čistega dobička 4.500.000 dolarjev. Ta veletovarnar pa tudi sicer dobro plača svoje delavstvo. Ja, ja, pri nas je pa drugače. Če zahteva naš delavec mal priboljšek, je takoj vsa industrija ogrožena in vsa podjetja uničena. Pri nas ni in ne bo Fordov.

1. maj — delavski praznik. Vse podružnice N. S. Z. opozarjamo na ta naš praznik in jih pozivljamo, da se že vnaprej pripravijo, da ga dostojno proslave. One podružnice, ki proslave delavski praznik s shodom in potrebujejo govornika, naj to takoj sporoče tajništvu, da določi govornika.

Tedenske novice.

Izvrševalni in širši izvrševalni odbor NSS. V soboto, dne 7. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani seja izvrševalnega odbora, na kateri se bo pripravljalo o predlogih za sejo širšega izvrševalnega odbora, ki se bo vršila naslednjega dne (v nedeljo, 8. aprila) ob 9. uri dopoldne v dvorani Mestnega doma (ne magistrata!) v Ljubljani. Razpravljalo se bo predvsem o vzrokih našega nazadovanja pri zadnjih volitvah in o nadaljnjem našem delovanju. Tovariši zaupnika naj prinese s seboj vabila, ki smo jim jih razposlali.

Strankin zbor NSS. Letošnje glavno strankino zborovanje se vrši o binkoštilih v Ljubljani. Zborovanje se združi s prvim kongresom narodno-socijalistične mladinske organizacije. Na binkoštno soboto in nedeljo se bo vršil kongres mladine, v ponedeljek pa strankino zborovanje. Zborovanja in mladinskega kongresa se udeležijo tudi bratje Čehi v velikem številu. »Česke Slovo«, glasilo bratske čehoslovaške narodno-socijalistične stranke, prinaša v svoji velikonočni številki poziv na pristaše, da pohite v binkoštilih v Ljubljano. Uverjeni smo, da bodo tudi vse naše organizacije storile svojo dolžnost in se bodo zborovanja udeležile v častnem številu, to tembolj, ker je letošnje zborovanje naše stranke prav posebne važnosti z ozirom na izid volitev v narodno skupščino. Z našim zborom hočemo dokazati, da nismo postali malodušni, nasprotno, da smo pripravljeni in trdno odločeni s podvojeno silo delati za uresničenje narodno-socijalistične ideje.

Tovariši! Vsi zavedni in pravi narodni socijalisti, pripravite se, da o binkoštilih dostojno in veličastno manifestiramo za velike cilje narodnega socijalizma, da vsem številnim nasprotnikom dokažemo, da je vera v našo sveto in pravično stvar neomajna, ker smo trdno prepričani, da poštenost mora zmagati. Zato na delo!

Usoda pokrajinskega namestnika Hribarja. Pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar je upokojen. Pred veliko nočjo je zapustil

urad in oddal vse agende velikemu županu dr. Lukanu. Čuje se, da nov pokrajinski namestnik ne bo več imenovan, ker se bo uveljavila vidovdanska ustava, ki ne pozna pokrajinskih namestnikov, temveč le velike župane, ki načelujejo županijam. Pravi vzrok, zakaj je padel Hribar v nemilost, nam ni znan. Govori se, da so temu krivi slovenski radikalci, ki niso hoteli zastopati radikalci, temveč je vsak nekaj za to zahteval. Sicer pa pravijo, da je radikalna stranka prav idealna stranka!

Nemčurski poštni urad. Poštni urad v Slovenjgradcu uporablja listke z besedilom: Abgereist. — Parti. — (Dokaz na razpolago v upravi »N. P.«) — Čas bi bil, da bi v petem letu poštna uprava dala uničiti take izzivalne tiskovine!

Četvorčje je porodila v vasi Lonigo pri Veroni žena najemnika Vittorio Veronese. Dva dečka in dve deklici ter mati so popolnoma zdravi. Srečni mladi zakonski par je imel že pet otrok, od katerih je eden umrl.

Samomor izpovednika španske kraljeve dvojice. V Madridu so našli izpovednika kraljeve družine, mons. Valesa, s prerezanim vratom v njegovem stanovanju. Žločin je baje izključen.

Zahtevajte brezplačni ilustrovani cenik »KARO-čevljev«, ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjenje noge. Dragotin Roglič, Maribor, Koroška cesta 19, telefon 157.

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden dinarjev	Prejšnji teden
100 švic. frankov stane	1855.—	1810.—
100 franc. frankov	660.—	640.—
100 laških lir	492.—	479.—
100 čeških kron	298.50	288.—
100 nemških mark	0.47	0.47
100 poljskih mark	0.27	0.27
100 avstrijskih kron	0.14	0.14
100 ogrskih kron	2.30	2.—
100 bolg. levov	72.50	67.—
100 dolarjev	9800.—	9650.—
100 angl. funtov	46500.—	46000.—

Razpredelnico čitajte tako: Aho hočete kupiti na pr. 100 dolarjev, morate dati zanjo ta teden 9800 dinarjev, prejšnji teden pa je stalo 100 dolarjev 9650 dinarjev.

Curška borza.

	8. aprila	27. marca
	švicarskih frankov	
100 dinarjev	je stalo 5.40	5.55
100 franc. frankov	35.80	35.70
100 laških lir	27.05	26.16
100 čeških kron	16.10	16.08
100 nemških mark	0.03	0.03
100 poljskih	0.01	0.01
100 avstrijskih kron	0.0075	0.0075
100 ogrskih	0.12	0.12
100 bolg. levov	4.—	3.80
100 dolarjev	541.25	541.50
100 angl. funtov	2533 —	2540.—

Naš dinar je ta teden zopet malo padel. Zanimivo je stanje bolgarske valute v zimeri z našim dinarjem. Bolgarija je bila poražena, plačati mora vojno odškodnino, naša država spada med zmagovalce, ona dobi vojno odškodnino, kljub temu pa med našo in bolgarsko valuto ni nobene velike razlike. Tu se šele vidi, kako slabo gospodarji naša vlada. Vse hvalisanje po vladnih časopisih ne pomaga nič, številke govore popolnoma jasno, da je naša vlada za nič in da tira narod v pogubo.

— Čevlje kupujte od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina et Ko., z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

Listnica uprave.

Da ne bo nesporazumljenja glede vplačil naročnine, opozarjamo še enkrat cenjene naročnike, da znači vsota, navedena na položnicah, ki smo jih priložili zadnji številki, naročnino do konca junija t. l.

Cenjene naročnike, katerim smo z zadnjo številko dotle, da poravnajo zaostanek, ustavili nadaljnje pošiljanje lista ter jih obenem potom tiskovine obvestili o zaostalem znesku, pa prosimo, da zaostanke čimprej poravnajo bodisi naenkrat, bodisi v obrokih, da ne bo daljšega presledka v pošiljanju lista. Številko, s katero smo ustavili pošiljanje, hranimo za prizadete naročnike. Onim naročnikom, ki so zaostanek za l. 1922 poravnali — in teh je že lepo število — pa obenem z današnjo številko vpošljemo tudi prejšnjo (13. štev.).

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)
(Nadaljevanje.)

»Vaša milost, prav tako je, kot da bi sam satan križal vse najine načrte. Le pomislite, predvčerajšnjim sem bil v krčmi pri britanskem levu, ker sem izvedel, da se je očarljivo lepa natakarka zopet vrnila. In to se je v resnici tudi zgodilo, deklico sem videl na lastne oči...«

Baron skoči s svojega sedeža.

»Kaj — Clifford, ali ste obnoreli? Ali me hočete morda še enkrat zvabiti v tisto luknjo, iz katere sem se znašel naravnost v zaporu, vkleknjen na rokah in nogah kot navaden morilec!«

»Ne, krčma pri britanskem levu ni ravno beznica. Je povsem dostojna gostilna« zatrjuje Clifford goreče.

»Prav dovolj imam te gostilne. Zastran mene je deklica lahko prav lepa, saj je še nisem videl. Toda prav nič več me ne mika znanje, katerega posledica so okovi na rokah in nogah.«

»Jaz sem pa čisto drugačnega mišljenja, Vaša milost, Lepa Bessy se je zmotila, ker je tedaj v službi policije iskala nekega povsem drugega, katerega — hu — ime sploh nočem izpregovoriti. Sedaj je njena moralna dolžnost, da svojo zmotu zopet popravi, in jaz bi Vaši milosti na tako očarljivi pridobitvi le čestital.«

»Če je tako, potem pojdite še enkrat tja, morda se Vam posreči pregovoriti jo, da pride k meni.«

»Se je že vse izvršilo, Vaša milost. Danes zjutraj sem bil v krčmi, toda, kaj sem moral slišati! Bessy je že zvečer odšla in se ni več vrnila. Poslala je samo pismo, ter je sel vzela takoj seboj njene stvari. Tudi tu ima tajinstveni mož zopet svoje prste vmes!«

»Preje je bilo vse drugače,« se hudeje baron. »Odkar mi je pobegnila lepa Ellen Morris, od tedaj mi je nesreča vedno za petami.«

»Da, Vaša milost, s tem se le začela smola!«

»Vendar pa pri tem Jak nima svojih krempljev vmes. Lepi deklici je pripomogla k begu prismojena Jana.«

»Da, Jana« mrmra Clifford ter pri tem pomembno mežika z očmi.

»Kje je sedaj Jana, Vaša milost?«

»Pobegnila je!«

»Tako, pobegnila je torej?«

»Seveda — kaj pa pravzaprav blebete!« se jezno zadre Hardy.

Clifford umolkne, dasi mu ni znano, kako je končala lepa brezumnica in tudi dobro ve, da jo je umoril baron.

Seveda je pa Clifford dovolj oprezen, da se ne izda niti z besedico, ker bi ga sicer baron brez obotavljanja za vedno prisilil k molku.

»Poslušajte tedaj Clifford, meni že preseda, da bi še nadalje ždel v sobi in čakal, dokler se Vam enkrat le ne posreči, da mi privedete novo žrtev. Vsled zadnjih dogodkov sem popolnoma zanemaril svoje družabne dolžnosti in ker si hočem sedaj poljskati nekoliko razvedrila, sem se odločil, da napravim nekaj obiskov po odličnih krogih svojih znancev.«

»Morda morem Vaši milosti tudi v teh krogih biti na ta ali oni način uslužen. Da se znam primerno vesti, vam je dobro znano.«

»Dobro, Clifford! Vi me boste spremljevali in sicer vas hočem predstaviti kot starega znanca iz Amerike, ki poseduje velikanske plantaže. Če se potem v prtmerni obliki pohvalite s svojim bogastvom, inorete marsikaj vjeti na svoja ušesa, kar mi utegne hasniti. Po ljubavnih doživljajih z lepimi, odličnimi, omoženimi ženskami naravnost hrepenim!«

»Ali si je Vaša milost že izbrala gotovo družbo?«

»Dosljej še ne! Toda stoj, ravno mi pade na um, da se je polkovnik Donnell šele prav pred kratkim oženil, in slišal sem tudi, da se v njegovem salonu shaja prav izbrana družba. S polkovnikom nimam sicer intimnega znanja, vendar me je že parkrat vabil v svojo hišo. Tam hočem poskusiti svojo srečo!«

»Polkovnik Mac Donnell? Spominjam se ga, stanuje v Kraljičinem drevoredu. Njegova soproga je naravnost očarljiva in tudi še mlada, dočim ima on že zdavnaj štiri križe na hrbtu.«

»Vi pa v resnici vse veste!« odvrne baron z nekakim priznanjem njegove histrončnosti.

»Seveda, pa še vse več vem. Polkovnik je zelo premožen, njegova soproga pa je baje iz ne preveč z bogastvom oblagodarjene rodbine. Brez dvoma ga je poročila že zaradi premoženja.«

»No, to bova kmalu dognala. V tem salonu se shajajo tudi še druge lepe dame, in prav dobro vam je znano, Clifford, da tudi najtrdnjše trdnjavo navadno podleže zlatemu tetetu. Tudi briljanti jako učinkujejo, hahaha!«

Še nas znanec Clifford se ne more vzdržati smeha, ne da bi se hlinil, ker je trdno uverjen, da v odličnih družbah ni nevarnosti, da se snide s tajinstvenim Jakom in njegovimi pomagači.

»Sedaj pa še nekaj drugega«, nadaljuje baron. »Misel, da bi lepo Ellen odvedel s silo, moram sicer povsem opustiti, vendar se pa lepemu bitju nikoli ne odpovem. Ne in ne, nasprotno njen beg in njeno psovanje ne sme ostati nemaščevano. Ne mirujem preje, predno me ne prosijo na kolenih oproščenja!«

Clifford se zatopi v misli.

»Tudi jaz sem že dolgo o tem premišljal, ker vem, kako zelo se zanimam za deklico. V tem razmišljanju sem prišel na idejo, ki je morda izvedljiva.«

»Da čujem!« odvrne baron živahno.

»No, ravno tako enostavno ni — načrt namreč — vsekakor pa ni izključeno, da se more izbornu posrečiti.«

Baron napeto posluša.

»Vaši milosti je gotovo znano, da ima lepa Ellen Morris ljubavno razmerje s svojim bratrancem, malim trgovcem. Vsekakor jo namerava poročiti in zdí se mi, da je brezumno zaljubljen vanjo!«

Hardy pritrilno prikim.

»To je tedaj pribito. Kako pa bi učinkovalo, če bi mlademu možu pisal kratko pismo, s katerim bi ga obvestil, da je njegova ljubljena nevesta prebila noč v hiši odličnega gospoda?«

»Nesmisel, s tem se vendar ne približava najinemu cilju. Ako Ellen pove svojemu zaročencu, da je bila v moji hiši, mi morejo nastati vendarle neprijetne sitnosti.«

»Čisto izključeno, Vaša milost« de Clifford v svoji zlobnosti. »Lepa Ellen si bo dobro premislila kaj takega povedati, in celo, če bi to tudi storila, bi ji mladi mož vendarle ne verjel. Razume se, da bom pisal v tem zmislu, da bo William Morris prepričan, da je njegova nevesta prostovoljno šla na sestanek. V podkrepitev tega priložim pismu malo brožo z monogramom, katero je lepa Ellen pustila v sobi pri svojem pobegu.«

»Da, da, to je vse prav lepo, toda kako korist naj imam od tega?« vpraša baron nestrpno.

»Prav veliko, Vaša milost. Odigral se bo grozen prizor ljubosumnosti, mladi mož bo zavrgel svojo ljubico in tedaj, mislim, napočí trenutek, da še enkrat poskusimo srečo z lepo Ellen.«

Baron premišljeva gleda v tla.

»Nimam nič proti vašemu načrtu. Kako ga izvedete, prepuščam vaši uvidevnosti, toda to vam rečem, če mi nastanejo kake neprimlike, potem me boste pomnili!«

»Vso skrb prepustite le meni! Načrt mora uspeti!«

»Clifford, jaz imam prav malo zaupanja do vas, ker ste me že večkrat prevarili in omajali mojo trdno vero.«

Clifford zgane z rameni.

»Vaša milost, to so bila nesrečna naključja, pri katerih sem čisto nedolžen!«

»Narediva križ čez to, radi tega se nočem vnovič razburjati, in imam sedaj povsem drugačne načrte. Vaša skrb je, kako pridete z lepo Ellen na zeleno vejico, vse drugo se bo potem že uredilo.«

»Kedaj naj tedaj pridem k polkovniku Dannellu?«

»Pojutranjem zvečer pridite k meni! Seveda v brezhibni družabni obleki, da mi ne boste v sramoto.«

»Kakor ukazujete, vaša milost!«

»Potem vam bom dal še podrobna navodila, Clifford. Predvsem morava mirno čakati razvoja dogodkov. Predno se odločim za nadaljnje korake, si moram biti na jasnem o mnogih podrobnostih!«

izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani
Odgovorni urednik Anton Brandner

Ena 1 steklenica Elzafluida nadomesti 3 steklenice francoskega žganja!

Vsebinska to naredi!

Sestava Fellerjevega Elzafluida iz najmočnejših esencev zdravilnih zelišč, cvetja, korenin in listja z najfinjšim destilatoma žganja je že čez 25 let vzrok zahvalnosti nebrojnih ljudi v vseh delih sveta, ker jim kakor dober prijatelj v težkih dneh bolečine prežene. Imate bolečine v udih? V hrbtu? Zobobol? Nahod? Ste slabi, prenapeti, izmučeni in preveč občutljivi? Želite dober kosmetikum za zobe, zobno meso, lice, glavo? Ali želite v vseh priložnostih imeti zanesljivo sredstvo v hiši? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid? Kmalu boste rekli tudi vi:

TO JE NAJBOLJŠE KAR SEM KEDAJ OKUŠAL!

Je veliko močnejši in izdatnejši kakor francosko žganje in najboljšo sredstvo te vrste! V vseh dotičnih poslovnih zahtevajte samo pravi Elzafluid od lekarnarja Feller. S pakovanjem in poštino stane, če denar naprej ali po povzetju:

3 dvojnate ali 1 specialna steklenica 24 Din
12 dvojnatih „ 4 specialne steklenice 84 „
24 „ 8 specialnih steklenic 146 „
36 „ 12 „ 208 „

Kot primot: Elza-obliž zoper kurja očesa 2 Din
in 3 Din; Elza-mentolni črtniki 4 Din; Elza-švedska tinktura za želodec 10 Din; Elza-zagorski prsni in kašeljni sok 9 Din; Elza-ribje olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-kolonska voda 15 Din; Elza-šumski miris za sobo 15 Din; Glycerin 4 Din in 15 Din; Lysol. Lysoform 12 Din; Kineški čaj od 1 Din dalje; originalno Radikum francosko žganje, lelika steklen. 13 Din; Elza-mrčesni prašek 7 Din, sirup za podgane in miši 7 Din. — Za primot se pakovanje in poština posebej računa.

Na te cene se računa sedaj še 5% doplatka. Adresirati natančno:

EUGEN V. FELLER
lekarnar, STUBICA DONJA
Elzatrg št. 344, Hrvatsko.

Poslušajte
dobro in zapomnite si, da kupite radi velikanskega nakupa direktno iz največjih svetovnih tovarn sukno, volno, cefir, platno, hlače, robce, ter sploh vso manufakturno robo najceneje v veletrgovini
R. STERMECKI, CELJE.
Cenik zastoj. Cenik zastoj.

IVAN JELAČIN, Ljubljana
Uvoz kolonijalne in špecerijske robe
Trdka ustanovljena leta 1888.
Solidna in točna postrežba.

Oglasi v „Novi Pravdi“ imajo velik uspeh!

Konfekcijska tovarna
Fran Derenda & Cie., Ljubljana
Pisarna: Emonska cesta 8. telef. interurb. 313.
Tovarna: Erjavčeva cesta 2, nasproti dramskega gledališča. telefon interurb. 294.
Najmodernejša in največja tovarna moških dežij in fantovskih oblačil.
77 Konkurenčne cene.

Gradbeno podjetje
Ing. ĐURIĆ in DRUG.
Ljubljana, Bohoričeva 20.

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
(blizu frančiškanskega mostu). 37
Kravate, srajce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čeyljarje in sedlarje.

NA NOVO DOŠLA
Je VELIKA ZALOGA najmodernejših SLAMNIKOV in svilenih KLOBUKOV. Istotam se sprejema vse vrste klobukov po naročilu v preoblikanje, barvanje in beljenje po najnižji ceni.
Modni salon **K. STADLER** Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23, I. nadstropje.

Za vsa plesarska dela, lakiranje vozniških koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča
Tone Malgaj
Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica št. 1 (prej Slovenska eskomptna banka)

Kapital in rezerve Dinarjev 17.500.000

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavi: TRGOVSKA.

Telefoni: 139, 146, 458.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici)

O. BERNATOVIC 92
Konfekcijska trgovina
Ljubljana, Mesni trg 5.